

Külföldi vendégművészek a Turandotban

„Mi az, hogy siker?” „A közönség ezerarcú”

A kínai hercegnő szerepét Szevelana Kotlenko bolgár művésznő éneke.

— Turandot szerepe köztudottan a világ operairodalmának egyik legnehezebb feladata. Énekelte már?

— Hosszú út vezetett ideig. Legtöbbször talán a Nabuccóban énekeltem, Abigél figurájával bejártam a világot. A sort egy 82-es párizsi fellépés kezdte, de voltam vele Hollandiában, Spanyolországban, az NSZK-ban, Csehszlovákiában és az USA-ban is. Turandotról tudom, hogy nehéz szerep, épp ezért vállaltam el. De hogy hányszor játszottam eddig, nos ezt nem árulom el.

— Közel áll önhöz a szerelemét eltitkoló hercegnő alakja?

— Turandot nem titkolja el a szerelemét, hanem magába zárja. A szerelem mellett látványosabb, vagy rejtett formában mindig ott van a kegyetlenség is.

— Énekelte-e már szabad-téri színpadon?

— Oh, hogyne! Plovdivban van egy gyönyörű római kori szabad-téri színpad, melynek nagyszerű az akusztikája. Ott az Aidát énekeltem. Aztán Trnovóban, Bulgária egykori ősi fővárosában, s egyszer Spanyolországban is játszottam „szabadban”. Magyarországon most énekeltek először. Azt hallottam, ha megkezdődik

Szevelana Kotlenko

Szegeden a szabad-téri, jön az eső is. De ettől nem félek.

— Partnereit ismeri?

— Sem Daniel Munozsal, sem a karmester Angelo Cavallaroval nem dolgoztam még, de ez csöppet sem zavar. Megértjük egymást. Különben szeptemberben már Budapesten énekelem Abigél szerepét.

— Mit tekint pályafutása legnagyobb sikerének?

— Visszakérdezhetek? Mi az, hogy siker? ...

(Dal)

„...itt mindenki profi”

Daniel Munoz argentin operaénekes a Turandotban az ismeretlen szerelmes herceget játssza. Az egyik „hangpróba” szünetében beszélgetünk a tenoristával.

— Hogyan kapta meg ezt a szerepet?

— Az impresszárióm Ausztriában él. Minden fellépésemért ő szervezőmunkája előzi meg, és ezzel nemigen foglalkozom. Felkínálták a szerepet, és én vállaltam.

— Játszott-e már együtt valakivel ebből a szereplőgárdából?

— Csak Tokody Ilonát ismerem, de vele sem játszottam még együtt. A rövid próbák alatt viszonylag könnyen összeszokott a társaság.

— Okoz-e gondot a rövid próbaidő?

— Nekem nem. De azt hiszem, a többieknek sem, mivel itt mindenki profi, és nem a próbák időtartamán múlik az előadás sikere.

— Mi a különbség szabad-téren és zárt teremben énekelni?

— Szabad téren sokkal óvatosabban kell, hogy bánjon az énekes a hangjával, sokkal konszolidáltabban kell énekelni, mert nem jön vissza a hang, ahogyan a zárt színpadokon. Itt az énekesnek nincs kontrollja, nem tudja igazán bemérni a hangját.

— Szerepét átjárja a titokzatosság. Mennyire áll ez közel önhöz?

— Kalaf „lelke” két vagy három ponton kapcsolódik az enyémmé. Másként nem is tudnám eljátszani ezt a szerepet. En is, ahogy Kalaf, az érzelmeim át közelítik a szerelemhez. De azt hiszem, ezt másként nem is lehet. Kalaf és a saját életem értelmét is a küzdés adja meg. Mindig küzdeni kell valamiért, és hinni, bízni a győzelemben.

— Mit jelent önnek európaiakkal együtt énekelni?

— Volt időm hozzászokni az európai mentalitáshoz. Nagyon sokat köszönhetek az európai énekeseknek, rengeteget tanultam tőlük.

— Például?

Angelo Cavallaro, a pisai színház zenei vezetője dirigálja a szegedi szabadtéri Puccini Turandotját. A stáb nemzetközi, de a főszereplők közül többen is tudnak olaszul, az opera nyelvén beszélni. A próbákon így egész jól megérteti magát Cavallaro úr a művészekkel. Nekem mindenesetre tolmács kellett ahhoz, hogy néhány szót válthassunk.

— Luccában született, ugyanott, ahol Puccini. Kötelezi-e önt ez valamire?

— Oh, nem. Érzelmileg kötődésem természetesen van a városhoz, most is a környéken élek, de nem azért igyekszem jól muzsikálni, mert a nagy zeneszerzővel egy városban születtem.

— Tolsztojt, Dosztojevszkijt legjobban az orosz művészek tudják tolmácsolni. Gondolom, nem árt, ha egy Puccini-operát olasz karmester dirigál.

— Nincs jelentősége. A zene internacionalista műfaj. Sok német, vagy amerikai dirigens jobban tud Puccinit vezényelni, mint néhány itáliai. Ugyanakkor az én nációmhoz tartozók közül többen jobban értnek Mozart muzsikájához, mint Verdiéhez, vagy Pucciniéhez. Azt nem állítom, hogy nem hatodom meg egy kicsit jobban az olasz zenétől, mint más nemzetek muzsikájától, de szakmailag ez nem befolyásol.

— Puccini idejében az opera populáris műfaj volt. Az utca embere fütyülte dallamait. Járvá-keve a világban, most milyennek itélik az opera népszerűségét?

— A közönség ezerarcú. Más országokban nem tudom, milyen társadalmi réteghez tartoznak azok, akik benn ülnek a színházban. Azt viszont tudom, hogy az én hazámban ma is nagy népszerűségnek örvend ez a műfaj. És éppen a legegyszerűbb emberek körében. Külföldön az operákat azért juttatják többnyire telt ház elé, mert a nagy költségek miatt ritkábban kerülhetnek színre, mint a prózai előadások.

— Két éve járt Ameri-

Angelo Cavallaro

kában. Milyen az Újvilág közönsége?

— Nagyon felkészült, igényes, zeneértő. Ezért is nagy megtiszteltetés, hogy idén újra meghívtak. Decemberben a Bohéméletet vezénylem az USA-ban.

— Hogy tetszenek önnek a szegedi Turandot énekesei?

— Eddig csak hírből ismertem őket. Egyelőre „izelgetjük” egymást. Az ilyen vállalkozás mindig olyan, mint egy nagy utazás. Állomásai, kitérői vannak, és esetleg kisebb balesetek is előfordulhatnak. Még nem érkeztek meg.

— Milyennek találja a rendező elképzeléseit?

— Szinetár Miklós nagyszerű ember. Rendkívül intellektuális személyiség. Őt persze, mint rendezőt nemcsak a zene érdekli. Egy ilyen óriási színpadon a látvány, a mozgás legalább olyan fontos.

— És milyen a mi Dóm terünk?

— Először meglepett, hogy ilyen nagy, és hogy az előadás egy templom kapujában játszódik. Ha a technikával rásegítünk, akkor az akusztika egészen jó. Úgy tűnik, jól szervezik itt a Játékokat. Működik a dolgo-

P. E.

Egy rózsaszál...

Szuvenír: ezzel a címmel illethetjük az olyan csecebecsét, mely általában semmire se jó, legfeljebb arra, hogy nosztalgia-ért csiholjon ki belőlünk. Valaha, a polgárosodás időszakának legelején születhetett, mikor a szubjektum, felismerve önnön jelentőségét, megpróbált lemaszni a közös társadalmi ideák nagy fájáról. Az egyén akkor kezdte körülvenni magát olyan tárgyakkal, tárgycsákkal, melyekkel személyes presztízsét, vagy saját jóízűségét kívánta a világnak, de főleg magának bizonygatni. Néhány száz év múlva a fogyasztói, vagy annak mondott társadalom műhelyeiben elkészültek a sokszorosítható, olcsón kapható tárgyak, melyek — mint modern fétis — a huszadik századi ember kelléktárának elmaradhatatlan tartozékaiá váltak. Unifor-

mizált mindennapjainkban arra szolgálnak, hogy gyönyörködtessenek, vagy kellemes múltbéli percekre, órákra emlékeztessenek bennünket. Vagy hogy eltitkolják érzelmeiket, tudatalattinkat, széplelkűségünket a felszínre hozzák. Mert a fröccsöntő műhelyektől, a kézművesek és üzletberek leleményéből született tárgyakcsák arra valók, hogy emlékezzünk valamire, vagy valakire.

Minden szuvenírnek van egy csakis számunkra tartogatott, csakis ránk tartozó üzenete. Ettől válik rekvizitummá a kagylóból készült balatoni vitorlás, az Emlék Rőjtökmuzsajról feliratú porcelánbögre, a slussz kulcsra akasztható Eiffeltorony, az Akropolisszal díszített körömvágó csipesz. Személyi tulajdonú ereklyék ezek, melyekkel egy olyan korban árasztanak el bennünket a boltok, amikor egyre kevesebb a közös nagy emlékeket jelölő kegyhely. A nagy közös tartalmakat hordozó fétist váltotta fel ez a század sok kis apró szuvenírre.

A hazai emléktárgy-repertoár bővült egy szenzációs újdonsággal — jelentette a minap a sajtó. Úgynevezett szabadságrózsák készülnek a lebontott vasfüggöny darabjaiból. Kis dobozokban fogják árulni őket, nemzeti színű szalaggal átkötve. Darabjuk 400 forint, vagy 15 USA-dollár. A nemes virágokat a honvédséghez tartozó valamelyik kft., vagy valamely kadét rt. (?) fogja gyártani — már nem emlékszem pontosan a híradásra. Vagyis hát a nemzeti, politikai giccs legújabb válfaját köszönhetjük a dobozolt országhatár-darabkáknak.

Vajon ki fogja ezt megvásárolni, s miért? Mire kíván emlékezni a honpolgár, mikor fölpatintja a díszdoboz fedelét. Az idegenbe szakadt hazalátogató vásárolja majd, hogy emlékezzék szorongásaira, a félelemteljes napokra, amikor bizonytalansággal szívében arra készült, hogy elhagyja az országot? Vagy az a szülő, az a gyerek veszi majd meg, akinek elhagyatottsága, árvasága jut eszébe erről a vasvirágról? Vagy az teszi majd ki a vitrinbe, akinek valami malőr folytán nem sikerült átjutnia akkor, abban a vészterhes időszakban, amikor itthon rekedni életveszélyes volt? Vagy az, aki nem kísérelte meg, hogy átjusson a vasfüggöny szövevényén, inkább vállalta az itthoni megpróbáltatásokat? Vajon kinek fűződik olyan kellemes élménye ehhez a szögesdróthoz, hogy be-spájzolja magát a belőle egy darabot?

A metamorfózis pedig igen bizarr. Tanúi lehetünk, amint a létünket, fejlődésünket, szabadságunkat korlátozó villanypásztor rózsává változik. Ilyet még Kukorica Jancsi és Bagó sem látott! Kíváncsi lennék, ez a rózsza az Élet vizében vajon kive változna? Vagy nem Tündérországnak vagyunk?

Pacsika Emília

Milyen tényezők befolyásolták a közhangulatot?

Egyetértés alakult ki a társadalomban arról, hogy a tavaly májusi párttervezetlet óta eltelt időszak eseményei többségükben kedvezőtlenül hatottak az emberek hangulatára. Ez derül ki abból a két kérdőíves vizsgálatból, amelyet a Doxapol Véleménykutató Intézet végzett a 18 éven felüli lakosságot, illetve az MSZMP tagságát reprezentáló mintában.

Böhm Antal, az intézet igazgatója az MTI munkatársával folytatott beszélgetésben elmondta: az „Egy év mérlege” című kutatási anyag a 15 fős kollektíva első nagyszabású felmérése. A Doxapol néhány hó-

napja alakult meg az MSZMP egíse alatt azzal a céllal, hogy segítse a pártson belüli döntések előkészítését, a reformok megvalósítását, valamint annak érdekében, hogy a pártvezetés és a tagság tiszta képet alkothasson a lakossági, valamint a kommunista közvéleményről. Feladatuknak tekintik emellett a magyar társadalom ideológiai arculatának, mozgási tendenciáinak, konfliktusainak, fejlődési formáinak feltárását.

Mindez tükröződik abban a mintegy ötszáz oldalas, publikálásra szánt anyagban is, amelyben a szociológusokból, szociálpszichológus-

sokból álló kollektíva nyolcszáz párttag és ötszáz párttagon kívüli véleményét összegyezte. Elsősorban arra voltak kíváncsiak: minek hatására változott a közhangulat, milyen tényezők befolyásolták annak alakulását. A választók hangulatlajjavító hatást tulajdonítottak a párttervezetletnek, a világlátásával bevezetésének, valamint a demokrácia, illetve a nyilvánosság szélesítésének. A megkérdezettek ide sorolták az új pártok alakulását, az MSZMP vezetésében bekövetkezett személycseréket, valamint a pártban tapasztalható szemléleti változásokat is. Kitűnik ugyanakkor az is, hogy a lakosság több mint egy év távlatából nem tulajdonít már különösebb jelentőséget az országos pártforumnak.

A kutatási minta felhívja a figyelmet arra is, hogy a 30 év alattiak különösen borúlátóan vonták meg az elmúlt esztendő mérlegét — jegyezte meg az igazgató, majd arról szólt, hogy a napokban elkészült az a két gyorsjelentés is, amelyben a gödöllői választásnak, illetve a szegedi, a kecskeméti, a kiskunfélegyházi második választási fordulónak az esélyeiről kérdezték a lakosságot.

Moszkvai egyetemisták a Mikromednél

A moszkvai Plehanov Nép-gazdasági Egyetem tizenegy hallgatója érkezett nyári gyakorlati munkára Esztergomba, a Mikromed Magyar-Szovjet Vegyes Vállalat-hoz.

A moszkvai egyetemen az elmúlt tanévben kísérleti tanulócsoportot alakítottak válogatott, átlagon felüli tehetségekből azzal a céllal, hogy tanulmányaik befejezésekor mindegyikük — leendő közgazdászok — magyar és más országok üzemeivel, cégeivel alapított vegyes vállalatoknál, kft.-nél, részvénytársaságoknál dolgozzanak. Az egyetem vezetői kezdeményezték a kapcsolatlétfeltételt az esztergomi székhelyű Mikromeddel, és kérték hallgatóik fogadását.

A moszkvai egyetemisták tanáraikkal együtt négy hetet töltenek a Mikromednél, ahol intenzív tanulási programot állítottak össze részükre. A Mikromed vezetői avatják be őket az új vállalkozási formák „titkaiba”. Megismerhetik a vegyes vállalatok, részvénytársaságok működését, a vállalatok feltételeit, a létrejöttüket meg ma is nehezítő buktatókat. Foglalkoznak a marketingmunkával, menedzseléssel és piackutatással is.

„Elevezett” telefonok

Cserepes sor, piac. Számtalan ember fordul meg ott naponta. A lengyel piac, átköltözve a Szent István térről, nyilvános telefon nélkül maradt.

— Fülke van, készülék nincs — panaszkodott környékbeli olvasónk —, pedig egy ilyen forgalmas helyen óriási szükség lenne rá. Múlt pénteken is rosszul lett valaki. Mentőt kellett volna hívni. A piacrendészet telefonja nem volt hozzáférhető, próbáltunk taxit fogni, hogy az CB-n értesítse a mentőszolgálatot. Az „első” egy magántaxi, nem foglalkozott velünk. Szomorú,

hogy ilyesmi előfordulhat, telefon, segítő-készség hiányában. Ilyenkor minden perc számít. Később a Volán taxi egyik kocsijának sofőrje segítségünkre volt.

Mint a posta távközlési osztályán megtudtam, az üres fülkék készülékeire az evezős-világbanjárás lebonyolításához volt szükség, mert a telefonvonalakban szűkösödő posta készülékhiánnyal is küszködik. Most, hogy a sportrendezvényen használt telefonok felszabadultak, végre tervezett helyükre kerültek — péntek délután.

V. I.